

הדה"נ	מוצ"ש	ר"ת
4:24	5:35	ירושלים
4:39	5:36	בני ברק
4:29	5:35	חיפה
4:39	5:37	באר שבע
5:45	6:45	ניו יורק
5:22	6:41	לונדון

שבת

עלון שבועי להנחלת נועם כבוד השבת וקדושתה

מלאכי השלום

ברחמים תזכור

בפרשת השבוע נקרא את פרשת העקידה. זהו שורש האומה היהודית.

אף מידי בוקר לפני תפילת שחרית, אומרים פרשה זו ומבקשים לעורר רחמים על ישראל בזכות זה.

יש שנוהגים על פי דעות בקבלה, שבשבת קודש אין אומרים את פרשת העקידה, לפי שהשבת היא כולה רחמים.

אין לנו עסק בתורת הנסתר, אך סימוכין מתורת הנגלה יכולים לנו למצוא בעובדה שבראש השנה שחל בשבת אין תוקעים בשופר, אף שהשופר מעורר רחמים כה גדולים ובלא זה הדין בסכנה. ומבאר זאת המושך חכמה כי תקיעת השופר באה לעורר את זכות עקידת יצחק, ובכך שאנו שומרים על השבת ומחמתה נמנעים מלתקוע למרות הסיכון העצום בדבר, זה עצמו זכות כה גדולה השוות ערך לעקידת יצחק.

יש איפוא קשר בין שמירת השבת לעקידת יצחק.

את הזרזות למצוות לומדים מעקידת יצחק, "וישכם אברהם בבוקר". אף על השבת מצווים לנו להשכים לעשות את ההכנות לשבת מהשכם בבוקר של יום שישי.

הבה נביא על עצמינו שפע רחמים בזכות השבת, השקולה לעקידת יצחק.

שבת, והם מעוררים את השלום האמיתי בין כחות הגוף לכחות הנפש, ועל ידי זה שורר על האדם מנוחה שלמה שאתה רוצה בה. את כחות הנפש הללו מקדם האדם בשלום בעת כניסת השבת, ועליהם הוא אומר "שלום עליכם מלאכי השלום" "בואכם לשלום מלאכי השלום", ומוסיף ואומר להם "ברכוני לשלום מלאכי השלום", שכוחות אלו יהיו לברכה לאדם, וישרור שלום אמיתי בגוף, ולא יסבול את כובד המלחמה הפנימית.

ועל זה מוסיפים ואומרים, כשם שיהיה שלום בבוא הכוחות הללו בעת עיסוקי הנפש, כך גם צאתכם לעסוק בענייני הגוף, יהיה גם כן לשלום ולהסכמה כללית.

הביטוי "צאתכם לשלום" מתייחס איפוא לעת בואנו לעסוק בצרכי הגוף ונפרדים מעט מצרכי הנפש המרוכזים, שגם הם יהיו לשלום. אלו הם תוכן דבריו.

אף אם פשט פשוט אין כאן, אבל יש כאן תוכן דברי אמת, כי לכל אדם נשפע רוח טהרה ממרום בעת כניסת השבת, וזה עיקרה של השבת להפוך את החולין לקדושה ולמזג ביניהם.

ברור ומובן מאליו, כי כדי לזכות לשפע רוח הטהרה היוורד ממרום, נצרך לכך הכנה נאותה וראויה, ואי אפשר בשום אופן להשיג כחות נפש נפלאים שכאלה, בלא מנוחת הנפש הראויה, וזאת על ידי סיום המלאכות הנצרכות לכבוד השבת בשעה מוקדמת מבעוד יום, והכנה רוחנית ונפשית נאותה לקראת בואה של השבת.

בלחמו את מלחמת ה' כנגד משכילי התקופה שהטילו קרירות עצומה בכל דבר שבקדושה. מכתביו סודר ספר בשם "אגלי טל" שיצא לאור לפני 110 שנים בפולין בהסכמותיהם הנלהבות של גדולי אותו דור, חיבור נפלא ומיוחד במינו.

באחד ממאמריו מבאר הוא בתוך דבריו את כל עניינם של מלאכי השרת המתלויים לו לאדם בליל שבת, בדרך מקורית. וזאת כי העבודה היותר קשה לו לאדם הוא לקשר את ענייני הגוף עם ענייני הנפש, ואת העבודה הזאת הוא ממלא בשבת, שאוכל ושותה לשם ה' יתברך. וענין מלאכי השרת המלווים את האדם בכניסת השבת, הוא התעוררות כוחות הנפש שמתעורר בשבת יותר משאר הימים, שמטעם זה אף על עם הארץ נופלת אימת השבת, וזהו גם ענין הנשמה היתרה, כי בכל ימות החול האדם מוטבע ושקוע בהבלי הזמן וחמודותיו, ורק בשבת קודש יפשוט את בגדיו הצואים וילבש בגדי חמודות לקרא בשם ה'.

בהערה מוסיף הוא וכותב, שכבר העידו גם חכמי העמים, כי בכל שבת ישונה תואר פני איש ישראל הנאמן לאלוהיו ולדתו, וכבר התפרסם ציורו של הצייר הנודע אופנהיים, המתאר במחזה סמל דמות איש ישראל בליל שבת כשהוא מאיר באור יקריות.

התעוררות זו היא המכונה בשם מלאכי השרת, אשר ההשפעות הללו מתעוררות על כל יהודי בליל

בית יהודי בליל שבת. בעל הבית שב זה עתה מבית הכנסת לאחר תפילת ערבית מרוממת, הבית מואר באור יקרות ונרות השבת מפיצים את אורם הזך, שולחן השבת ערוך כדבעי, מפה צחורה מכסה את השולחן שבמרכזו חדר המגורים, כשעליה ערוכים שתי ככרות הלחם משנה ומעליהם פרוסה מפה רקומה נאה.

מלווה במלאכי השרת, נכנס בעל הבית לביתו, ואף הם משרואים הם את הכל כל כך מושלם, מברכים ועונים שכן יזכו גם לשבת הבאה.

בעל הבית פוצח בנעימה ובשיר הפיוט המוכר, 'שלום עליכם מלאכי השרת מלאכי עליון', מקדם הוא אותם בברכת 'בואכם לשלום מלאכי השלום', ומבקש מהמה 'ברכוני לשלום מלאכי השלום'. ומיד פונה הוא אליהם ואומר 'צאתכם לשלום מלאכי השלום'.

וכבר עמדו על כך רבים וגם טובים, מהו פשר הדבר שמיד אומרים להם 'צאתכם לשלום', מדוע משלחים אותם לדרכם מיד עם בואם? מה רע בכך שנסכב בחברת מלאכי מרום אלה מעט זמן?

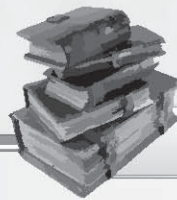
הסבר נפלא מצאנו על כך בספרו של אחד מהרבנים המפורסמים שהיו בפולין לפני מעל למאה שנה, הרב יהושע יוסף פרייל זצ"ל, שניחן בשפה עשירה במיוחד ובלב מלא רגש וציור עז, וניצל את כישוריו אלו לפרסם מאמרי מחשבה והגות בעתונות התקופה,

לשון חכמים

מזמור שיר ליום השבת, אמרו בדרש שזה המזמור אדם הראשון אמרו שנברא בערב שבת ונתקלל ובשעת י"ב של יום הששי כשגורש מגן עדן ובא הקדוש ברוך ליתן לו גזר דין אלא שנכנס שבת וניצל ובא לומר הימנון ר"ל הודאה לשבת, אמר לו השבת לי אתה אומר הימנון? אני ואתה נאמר הימנון להקדוש ברוך הוא, הדא הוא דכתיב טוב להודות לה'. והעיקר בדרש האחר שאמרנו למעלה שמושה רבינו אמרו, ורמז בו על ענין אמונת החידוש שאמונת ההשגחה וגמול העונש נמשכת אחריו, וכבר ידעת שהגדולה שבסיבות נתינת השבת היא לקבוע אמונה זאת בלבבות, ואמר טוב להודות, כלומר עתה נת נאות וטוב להודות לה' ולהתבודד בנפלאותיו להיותו עת הפנאי, עד שמתוך התבודדותינו נשיג כבוד הבורא ונפלאותיו ונשבח ונזמר לשמו.

פירוש המאירי לספר תהלים מזמור צ"ב

פניני הלכה

כהמשך לפירוט התזכורות לפעולות שמן הראוי לעשותם בערב שבת כדי לא להכשל בחילול שבת ח"ו, נוסף ונפרט פעולות שמוזכרות בהלכה שיש לעשותם בערב שבת משום כבוד השבת, ויש כאלו שאינם יודעים אותם כל הצורך.

א. צריך לכסות במפה את כל השולחנות בחדר שאוכלים בו, וראוי לכסות במפה אף את כל השולחנות בבית אפילו במקום שאין אוכלים שם (ראה פרי מגדים משבצות זהב סימן רס"ב).

על פי קבלה נהגו לכסות במפות לבנות בלבד.

ב. יש להשחזי את הסכין לכבוד שבת (רמ"א סימן ר"נ). ברוב הסכינים המצויים כיום אין נוהגים כלל להשחזים, ולכך מעיקר הדין אין צורך לנהוג כן. אך הנוהגים להקפיד להשתמש בשבת בסכינים חלקים ללא פגימות, צריכים להשחזי את הסכינים מידי ערב שבת.

ג. יש לפנות קורי עכביש מהבית בערב שבת משום כבוד השבת (מגן אברהם ומשנה ברורה סימן רס"ב). ובעל הראשית חכמה כתב שיש בכך רמז גדול והדבר מועיל לשלום בית. ויש שכתב שראוי לפנות את קורי העכביש קודם שעה חמישית בערב שבת (כף החיים רנ, י). אכן אם לא פינה מערב שבת, והם מפריעים לו בחדר, מותר לפנותם בשבת (שמירת שבת כהלכתה פרק כ"ג הערה ל"ד).

אמרת השבת

ולהגות באמרי שפר בכל פינות ומחנות, להתענג בתענוגים

זמירות לליל שבת

ברבורים ושליו ודגים

הדברים צריכים תלמוד.

להגות - ולהתענג.

האמנם יתכן "להגות באמרי שפר", בד בבד עם "להתענג

בתענוגים"?

הלא לא תמצא דברי תורה מתקיימים באלו הלומדים מתוך

עידון ומתוך אכילה ושתיה, אלא במי שממית עצמו עליהן

ומצער גופו תמיד (לשון הרמב"ם הלכות תלמוד תורה ג, יב),

כיצד מתיישבים הדברים?

התשובה היא:

שבת שאני!

בשבת אף התענוגים הגשמיים, ברבורים שליו ודגים,

רוחניים הם, ואינם סתירה ללימוד התורה.

אך זאת בתנאי שהם אכן תענוגי שבת, ולא תענוג האדם...

אמרי שפר - מאור השבת

פרשת השבת

ילמדנו רבינו כמה ברכות מתפלל אדם בכל יום כך שנו רבותינו בכל יום מתפלל אדם שמונה עשרה... אתה מוצא י"ח מתפללין בכל יום, ואינן כלן לשבחו של הקב"ה אלא שלש ראשונות ושלוש אחרונות, ושתיים עשרה ברכות כלן לצורכו של אדם, ולפיכך אין מתפללין בשבת שמונה עשרה, שאם יהיה לו חולה בתוך ביתו נזכר ברופא חולי עמו ישראל והוא מיצר, והשבת נתנה לישראל לקדושה לענג ולמנוחה ולא לצער, לכך מתפלל ג' ברכות ראשונות וג' אחרונות והמנוחה באמצע, ולפיכך אמר דוד 'שבע ביום הללתיך', אלו ז' ברכות שמתפללין בשבת, ואיזה זה יום המיוחד והמנוחה שאין כיוצא בו, שנאמר 'זכור את יום השבת לקדשו', בכל דבר אפילו ממצוא חפצך ודבר דבר...

מדרש תנחומא בתחילת הפרשה

פירש רבי יוסף דינקלס זצ"ל, כי על יום השבת אמר אדם הראשון את מזמור שיר ליום השבת, מאחר שביכות השבת ניצול מדינה של גיהנום, ולכן תיקנו בתפילת השבת שבע ברכות כנגד ז' הזכרות שכתובים במזמור שיר ליום השבת, וזה שאמר דוד 'שבע ביום הללתיך', שהמנין שבע מורה על יום השביעי שהוא שבת, והללתיך הוא כמו שאמר טוב להודות, ואמרו חז"ל שאמר אדם הראשון שממנו ילמדו כל הדורות שכל מי שהוא משורר ומזמר לשם עליון ומודה על פשעיו ועווב ניצול מדינה של גיהנום, ועל ידי קדושת השבת ניצולים מדינה של גיהנום.

וזהו שהתקינו חכמים לומר בברכה האמצעית של תפילת שבת רצה במנוחתינו, כלומר תתצצה מנוחתנו לפני הקדוש ברוך הוא, שעל ידה נוכח להתקדש במצוות ויתן חלקינו בתורתו.

אמונת יוסף שבת פרק ד

מעשה לשבת

ההפקדה שהיתה מתנה

הבלתי מוכר.
"ומדוע איפוא לא דרשתי ממני בעת הפרדך?"

"יען וביען, כי בשעה שהנחתיו בידך היתה כבר שעה מאוחרת של ערב שבת, והרי בודאי ידוע למעלתו הדין שאסור להלוות או להפקיד כסף שלא בעדים, לפי שבכך הנותן מביא את הלווה או את הנפקד לידי ניסיון של כחש, ועובר על ידי כך באיסור של "לפני עור לא תתן מכשול", ואף גורם קללה לעצמו. והאיסור חמור יותר בעת שנותנים את הכסף לתלמיד חכם שעסוק בתלמודו, ועוד יותר חמור הדבר כשנותנים זאת בערב שבת שבגלל טרדת השבת עלול הדבר להשכח ממנו (כמפורש בגמרא בבא מציעא עה, ב). ראיתי כי אין איש עובר בסך, לפיכך גמרתי בדעתי באותו שעה, כי הנני נותן לך את הכסף בתור מתנה. משום כך לא ביקשתי את הכסף חזרה, כי הרי כספך הוא".

ראה הרב כי אין לו עסק עם משולח פשוט ופנה אליו ואמר לו:

"אם כך, הריני מחזיר לך כסף זה בתור מתנה!"

"לצערי נאלץ אני להשיב את פניך, יען כי גדר גדרתי בעדי שאיני מקבל מתנות מאיש, וכנאמר שונא מתנות יחיה".

מצא הרב עצה, הטיל את כיס המעות על רצפת הרחוב, והפקירו. כך יכול היה המשולח דנון, הלא הוא ה"חפץ חיים", ליכות בו מן ההפקר.

משראה זאת הרב, מיהר ונחפז לצאת ולרדוף אחרי העגלה. עדיין סבור היה כי אך שכחה היא מאת המשולח, וכי כשיראה המשולח אותו רודף אחרי העגלה, יזכר מעצמו בכספו ויורה לעגלון לעצור מיד.

אך משראה שלא כן הוא הדבר, החל הרב בעצמו לקרוא בקול לעבר העגלון שיעצור בנסיעתו.

העגלון שראה את הרב רודף אחריו, מיהר לעצור את עגלתו ורץ אל עבר הרב, בסברו כי דבר מה לרב לומר לו לעגלון. אך הרב אמר לו, כי לא אותו הוא צריך, אלא את המשולח שבעגלתו. ניגש הרב אל העגלה ופנה אל המשולח ואמר לו:

"ר' יהודי, האינך זכור שהפקדת בידי כסף בערב שבת?"
"ודאי וודאי שזוכר הנני" ענה לו המשולח

משכבר הימים נוהג היה רבי ישראל מאיר הכהן מראדין להסתובב בין העיירות, ולמכור את ספריו. וזאת תוך כדי הסתרת זהותו האמיתית, והצגת עצמו כמשולח שנשלח על ידי מחבר הספר למכור ולהפיץ את הספר. במיוחד נהג כן בשנותיו הצעירות, כשבאותה עת ניסה להסתיר לגמרי את זהותו של מחבר הספר, ואף על שער הספר לא חתם מי הוא שחיבר את הספר חפץ חיים.

מסופר כי בעת שהותו בעיירה מוסיימת, נכנס משולח בערב שבת אחד אצל הרב המקומי כדי להפקיד בידו את כספו למשך השבת.

בטרם מסר את הכסף, דומה היה בתחילה כאילו נסוג אחור. הוא העביר מבטו על פני החדר והשקיף בעד החלון, ניכר היה כי חיפש מישהו אחר זולת הרב. אך משלא מצא איש, הניח את צרור כספו על השולחן, ובתוך כדי איחול וברכת "גוט שבת", נפנה והלך לו אל בית הכנסת.

ביום ראשון בא המשולח אל מעונו של הרב כדי להפרד ממנו. מה גדלה השתממותו של הרב בעת שהאורח לאחר ברכת שלום נפנה ויצא מהבית בלא לדרוש את כספו בחזרה.

סבור היה הרב, שבוודאי שכח המשולח את כספו, ובוודאי בטרם יעלה על העגלה יזכר בצרור כספו, וישוב לביתו לקבל את פקדונו.

עקב אחריו הרב מבעד לחלון, והופתע לראות כי מיד עם צאתו מהבית עלה וישב על העגלה, והורה לעגלון למשוך את מוסרות העגלה ולהתחיל לנוע.

זכריהם הם זכרונם

רבי רפאל ברוך טולידאנו זצוק"ל רבה של מקנס - י"ח חשוון תשל"א - 40 שנה לפטירתו

מיום שעלה רבי רפאל ברוך על כס אביו לכהן פאר כרבה של הקהלה המפוארת מקנס שבמרוקו וילבש הוד מלכות בבגדי הפאר השמורים לרבני מרוקו, ניהל את נשיאותו ברמה, וחרף היותו עניו מופלג בתכלית, היה תקיף בכל הנוגע לשמירת הדת ולכבוד שמים.

תקנות חשובות התקין בעירו בנוגע לשמירת שבת, בכל יום שישי לפנות ערב היה יוצא בעצמו לסובב על פתחי החנויות היהודיות, ודרש במפגיע לנעול לפני כניסת השבת, מבלי שיהוס על כבודו ועל כוחו.

בשנים האחרונות לשיבתו במקנס, הצליח להשיג צו מטעם השלטון המקומי, המחייב את כל החנוונים לנעול את עסקיהם ביום השבת, ובלכתו להזהיר על סגירת החנויות, היה מתלווה אליו שוטרי מקומי, שדאג לרשום רפרוטים לכל מי שסירב לפקודת הרב, ואף להביאו למשפט ממחרת השבת.

ציר אשכול חייו היה חינוך הדור הצעיר. את ילדיו ואת נכדיו חונך לתורה מתוך מסירות נפש, ובלבו נשא כאב איום על הנוער שהתרחק מחינוך של תורה, על ידי רשת החינוך "אליאנס" שהינכה לכפירה, כנגדם לחם בכל דרך אפשרית. כשהגיע בנו הצעיר ונכדו שייבלח"ט לגיל בית ספר, לא שלחם ללמוד במוסד המקומי, ולימדם בביתו בעצמו קרוב לשלוש שנים, עד שנודע לו על מקום תורה בלונדון המרוחקת שם יוכלו להתעלות בתורה ויראה הרחק מביתם.

פעם ביום שבת קודש, כשישב בסעודה והסביר לצאצאיו את פרשת השבוע, החל לפתע לבכות ודמעותיו נשרו אל תוך קערת החמין, לשאלת בני ביתו: מדוע אתה בוכה? השיב: "מעני חמרמרו על הילדים, איפה אחונכם?"

מפורסמת היא זעקתו המהדהדת בעת כינוס הכנסיה הגדולה בשנת תשכ"ד שנה לאחר עלותו ארצה, עת זעק ברמה מתוך בכי: "הילד איננו ואני אנה אני בא, כי איך אעלה אל אבי והנער איננו אתי". הוא ברוך וזכרו ברוך.

משל ונמשל

כך שנו רבותינו, על שלוש עבירות נשים מתות בשעת לידתן, על שאינן זהירות בנדה בחלה ובהדלקת הנר. ושלשתן מן התורה וכו', הדלקת הנר מניין? היא כיבתה נרו של אדם, דכתיב נר אלוקים נשמת אדם, לפיכך תשמור הדלקת הנר. תנחומא נח, א

ועלינו ליתן את הדעת על ההקבלה שבין כיבוי "נרו של אדם" להדלקת נרה של שבת.

ביאורם של דברים כי מצינו מעין סתירה פנימית בתבנית הארת קדושתה של השבת, מחד קדושתה מבדלת מההויה הגשמית העמורה, ומאידך נשנתה בו הלכה שמצוה לענוג בכסות נקיה ובמאכל ומשתה מבושמים, וכל המרבה בהוצאת שבת ובתיקון מאכלים רבים וטובים הרי זה משובה.

כי הבריח התיכון של שבת, הציר הפנימי שעליו תסובינה הרגשות העונג שבשבת, הוא נקודת החיבור שבין קודש לחול. כי בכל ששת ימי המעשה יש פגם של "שלוש בית" בכוחות נפשו של האדם, במלחמה בין כוחות הנפש לגוף. באה שבת באה מנוחה, כי הנקודה הפנימית של עונג שבת שהצטוונו בו, היא להעניק לכל עשייה גשמית - מאכל, משתה, שינה - תבנית רוחנית. זהו "שלוש בית", שלום הגוף.

לפיכך תיקנו חכמים להדליק נר לשבת, להאיר את המבואות האפלים של עולם העשייה, ולכן קרוי נר של שבת - "שלוש בית".

משל למה הדבר דומה?

נכנס אדם לארמון מלכים, מרוהט ברהיטי מלכות מפוארים. הארמון היה חשוך, והיה הולך ונתקל כל שעה. הולך ונופל. כל אותם תשמישי מלכות המתוכנים לרווחתו, עומדים לו לרועץ. משהועלה אור במנורה, מיד חזרו הדברים למתכונתם.

הנמשל:

הקדוש ברוך הוא ברא עולם ומילאו בצרכים, בימות החול שורר חושך ואפלה, וכל צרכי העולם נהפכים למכשול לאדם. אך בשבת, הכל מאיר, וצרכי העולם הזה משמשים לעלייתו הרוחנית.

רבי חיים יעקב גודלוויכט, אסופת מערכות פרשת וירא - מאמר חותם המקום

יְדֵי הַשַּׁבָּת

יְדֵים יְקָרִים!

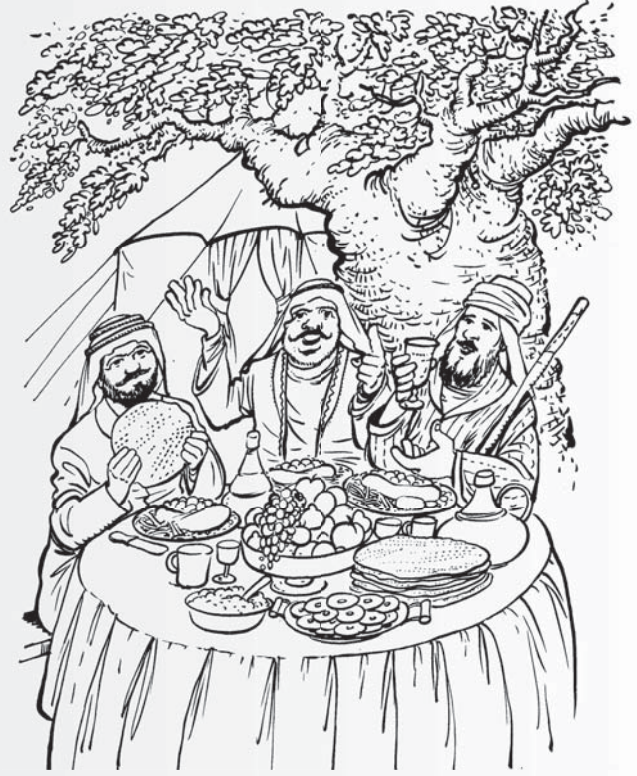
השבת נקרא בפרשת השבוע על הנסות אורחים של אברהם אבינו, ומנגד על העיר סדום.

מי הוא זה שאינו יודע מה הביא להפיכתה של סדום לתל חרבות עולמית? הלא הדברים נלמדים מידי שנה, על רשעותם ואכזריותם של בני סדום, ואיך שהם התעללו באורחים שנקלעו לעירם.

בסדום לא אהבו אורחים, גם אם הם יהיו מלאכים. פשאו המלאכים ללוט, הם כבר לא היו מחפשים לערבים, בלם ראו שמדבר במלאכי עליון. ובכל זאת בסדום רצו לפגוע בהם ולהתעלל בהם.

מועצו.

קשה להבין.

איזה קצוות מנגדים, אברהם אבינו היושב פהם היום ורץ לקראת שלשה ערבים. מול להבדיל אלהי אלהי סדום המתעללים במלאכי מרום.

קצת בואו ננסה קצת להסתכל עלינו עצמנו.

כל שבוע מגיעה אלינו אורחת השובה וינקה ביותר, אורחת הקרויה שבת קדש, לא מחפשת לערבי, בלם יודעים שהשבת היא מתנה טובה מהקדוש ברוך הוא.

ברור שפגנו מקבלים אותה פראוי, מכבדים אותה כפי שראוי לכבד.

אנחנו לא סדום! לגמרי לא.

אך הבה ונחשוב האם אנחנו פמו אברהם אבינו?

האם אנחנו יושבים ומחפכים בכליון עינים לאורחת השובה זו? האם אנחנו רצים בכל פחנו להכין את כל צרכי השבת מבעוד יום, כפי שאברהם אבינו רץ להכין בעצמו את הצרכים של האורחים שלו?

נקודה למחשבה.

שבת שלום

ישמחו

מופץ בדואר אלקטרוני בכל קצוות תבל.

לזיכוי הרבים נא הדפיסו

והפיצו בין מכריכם!

לקבלת הגליון בכל שבוע,

ולהערות הצעות ותרומות

yismechu@yismechu.com 052-7636030